

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

ทศพล ธีระพร^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 121 คน 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และ 3) การทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารเครือข่ายโดยภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และมีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมาก และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่าโดยภาพรวมกลุ่มผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

คำสำคัญ : รูปแบบ/ การบริหารเครือข่าย/ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: tosapon.t@hotmail.com

THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATIVE MANAGEMENT SYSTEM TO EFFECTIVE PROMOTION HIGH SCHOOL CLUSTER AT UTHAITHANI PROVINCE

Tosapon Teekaporn^{1*}

Abstract

The purpose of this research was the development of participative management system to effective promotion high school cluster at Uthaithani province were divided into 3 phases 1) Studying of participative management system to effective promotion high school cluster at Uthaithani province. The samples consisted with 121 people 2) Constructing the model of participative management system by using a technique based on expert seminars for 10 people and 3) The trial model to findings revealed that conditions of all the participative management system is actually a moderate level ($\bar{x} = 3.37$) and conditions are expected in the highest level ($\bar{x} = 4.51$) of participative management system improved quality levels and the results of the trial showed that the overall pattern of the test is satisfied at a highest level ($\bar{x} = 4.53$).

Keywords : Model / Management system / participative management system

¹ Educational Administration, Chaopraya University

* Corresponding author, e-mail: tosapon.t@hotmail.com

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษาไทยเป็นภารกิจของคนไทยทุกคน รุ่ง แก้วแดง (2543) เพื่อเป็นแนวร่วมในการพัฒนาคนไทยและสร้างสรรค์พลังปัญญาของสังคมไทย แต่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้นอยู่ที่เงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญ คือการเชื่อมโยงการทำงานของทุกส่วนในสังคมในเชิงเครือข่าย และให้เครือข่ายปฏิรูปการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและมีจุดมุ่งหมายในการปฏิรูปการศึกษาาร่วมกัน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขปรับปรุง(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ความเคลื่อนไหวในการพัฒนาโครงสร้างการบริหารปัจจุบันเน้นการสร้างองค์ความรู้ ในการจัดการเครือข่ายควบคู่กับการพัฒนาองค์การให้ทำงานเชื่อมประสานกับเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายร่วมกัน และมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและต้องพัฒนาให้คุณภาพสูงยิ่งขึ้น จะเกิดผลต่อผู้เรียนได้อย่างชัดเจน สิ่งสำคัญที่หน่วยศึกษานิเทศก์ (2547, น. 1-3) ใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญของการพัฒนาทางการศึกษา คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานทั้งในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน การปรับปรุงระบบบริหารจัดการและการกระจายอำนาจสู่ระดับโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารส่งเสริมให้มีการตั้งกลุ่มย่อยในการสร้างเป็นเครือข่ายและความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ระดับโรงเรียน ระดับเขต ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Davis & Newstrom (1989, pp. 145-146) ที่กล่าวว่าธรรมชาติของการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือการบริหารโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมคืออะไรนั้นเป็นการยากที่จะให้คำอธิบายที่ชัดเจน ทุกแห่งทุกมุมบางท่านก็ให้คำนิยามว่า “การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจและอารมณ์ของบุคคลต่างๆ ในสถานการณ์ของกลุ่มบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้เข้าสนับสนุนไปสู่เป้าหมายของกลุ่มและเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบ” โดยคำนิยามดังกล่าวเน้นคำจำกัดความ มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การเข้ามีส่วนร่วม (2) การมีส่วนร่วมช่วย และ (3) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเน้นให้เครือข่ายมีการประสานสัมพันธ์ ร่วมกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผิดชอบ ประโยชน์ เน้นการเติมเต็มให้แก่กันโดยโรงเรียนได้มีจุดแข็งในด้านใด ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาหรือการจัดกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ ที่จะเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เผยแพร่วิธีการดำเนินงานหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติให้แก่โรงเรียนในเครือข่าย หรือช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องนั้นๆ แต่ในทางปฏิบัติบางเครือข่ายไม่สามารถปฏิบัติได้ดีเท่าที่ควร ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสำหรับบางเครือข่าย อันเนื่องมาจากปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย สมาชิก ขาดความร่วมมือ ปัญหาด้านวัฒนธรรมองค์การแต่ละโรงเรียนมีการแข่งขันทางด้านวิชาการ ทำให้เกิดการช่วยเหลือทางด้านวิชาการน้อยตลอดจนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้โรงเรียนต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานนโยบายต่างๆ ที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษา ทำให้ การรวมตัวในลักษณะเครือข่ายโรงเรียนเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาจึงมีน้อย ปัญหาด้านกระบวนการและปัญหาด้านบริหารเครือข่ายโรงเรียน ทำให้การบริหารงานไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาจเกิดจากสาเหตุความไม่พร้อม และความไม่เข้าใจ ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และให้การสนับสนุนงบประมาณให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อสนับสนุนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมโดยแท้จริง และในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน หากนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่าย ดังแนวคิดของ ภริกาญจน์ ไคนุ่นนา (2006) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม PM (Participative Management) ความหมายของการมีส่วนร่วมช่วยปรับปรุงทีมงานให้ดีขึ้น ทีมงานมีความ

จำเป็นต่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนที่เผชิญโดยองค์การส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ องค์การจะขาดประสิทธิภาพ ถ้าหากพนักงานหรือสมาชิก มีเป้าหมายที่ขัดแย้งระหว่างกัน PM (Participative Management) ช่วยสร้างกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพ และประสานงานระหว่างกันได้ความสำคัญ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา (ผู้ประสานงานเครือข่าย) กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา (สมาชิกเครือข่าย) ทำให้เกิดความผูกพันของพนักงาน (สมาชิก) ต่อองค์การเพิ่มมากขึ้น เกิดความไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้นพนักงาน (สมาชิก) ที่มีส่วนร่วมมีความรู้สึกไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น ทำให้เกิดการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชา (สมาชิก) มีความง่ายมากขึ้น ถ้าหากว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา (สมาชิก) ผูกพัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น ทำให้งานการตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนเป็นไปในทางที่ดีขึ้น การมีส่วนร่วมบังคับให้มีการติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมช่วยปรับปรุงทีมงานให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนและสหวิทยาเขต ปัญหาที่พบคือปัญหาด้านเทคนิค ปัญหาด้านการปฏิบัติ และผลของการดำเนินงานก็ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนยังคงขึ้นตรงกับส่วนกลาง การสั่งการไม่ได้ผ่านกลุ่มโรงเรียน ทำให้ผู้บริหารในแต่ละโรงเรียนเป็นอิสระต่อกันมาก (อรรณพ พงษ์วาท, 2545) และผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 14) พบว่า ยังมีความแตกต่างกันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสมควรจัดกลุ่มสถานศึกษาในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อยมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ สมดังเจตนารมณ์ของ การปฏิรูปการศึกษา และความมุ่งหวังของชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ และจากการศึกษาแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2538), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545), พิสิฐ เทพไกรวัล (2554), รุ่ง แก้วแดง (2546), เมตต์ เมตต์การุณณ์จิต (2547), กระทรวงศึกษาธิการ (2546), พระมหาสุทิสย์ อาภากร (2547) และ ศิริพร ตันติยมาศ (2550) สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีสมาชิก แกนนำเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้ร่วมกัน การลงทุน การสื่อสาร การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความสนใจร่วมกัน สมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาค สมัคใจ การแลกเปลี่ยน การบริหารจัดการ การปฏิบัติงานโดยมีจุดหมายร่วมกัน เป็นต้น

ดังนั้นการแสวงหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมสนองตอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการกระจายทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้ทั่วถึง และเกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

1.1 ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ที่เป็นจริงและสภาพการปฏิบัติงานที่คาดหวัง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 21 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารและครูจำนวน 686 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ผู้บริหารและครู จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

2.1 ดำเนินการยกย่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี จากแนวคิดทฤษฎี การบริหารแบบมีส่วนร่วม เครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนาองค์การ กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย และประสิทธิผลของการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

2.2 ตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้เทคนิคการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Discussion) จำนวน 10 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา ซึ่งกลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือ

ปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และปฏิบัติงาน ในระดับอุดมศึกษาหรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ท่าน

2.2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในสังกัด ของรัฐ มีประสบการณ์ในการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการเครือข่ายในตำแหน่งประธาน หรือรองประธาน หรือเลขานุการเครือข่าย

2.2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติการณ์เทศการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารการศึกษาและเครือข่าย และมีประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยเขียนบรรยายเป็นความเรียงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ได้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานีที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

3.1 ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 21 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 21 คน และครู จำนวน 100 คน และดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

3.2 ดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ในสถานการณ์จริงโดยประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานีไปใช้ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

รายการ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			t
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	3.42	1.33	ปานกลาง	4.56	0.70	มากที่สุด	t=12.83**
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.25	1.27	ปานกลาง	4.50	0.72	มากที่สุด	
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	3.43	1.19	ปานกลาง	4.52	0.69	มากที่สุด	
4. ด้านการเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วม	3.48	1.20	ปานกลาง	4.56	0.68	มากที่สุด	
5. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.35	1.22	ปานกลาง	4.54	0.69	มากที่สุด	
6. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย	3.38	1.17	ปานกลาง	4.48	0.74	มาก	
7. ด้านองค์การเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	3.27	1.26	ปานกลาง	4.48	0.73	มาก	
8. ด้านบรรยากาศเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	3.31	1.23	ปานกลาง	4.51	0.69	มากที่สุด	
9. การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย	3.32	1.18	ปานกลาง	4.45	0.72	มาก	
รวม	3.37	1.22	ปานกลาง	4.51	0.70	มากที่สุด	t=12.83**

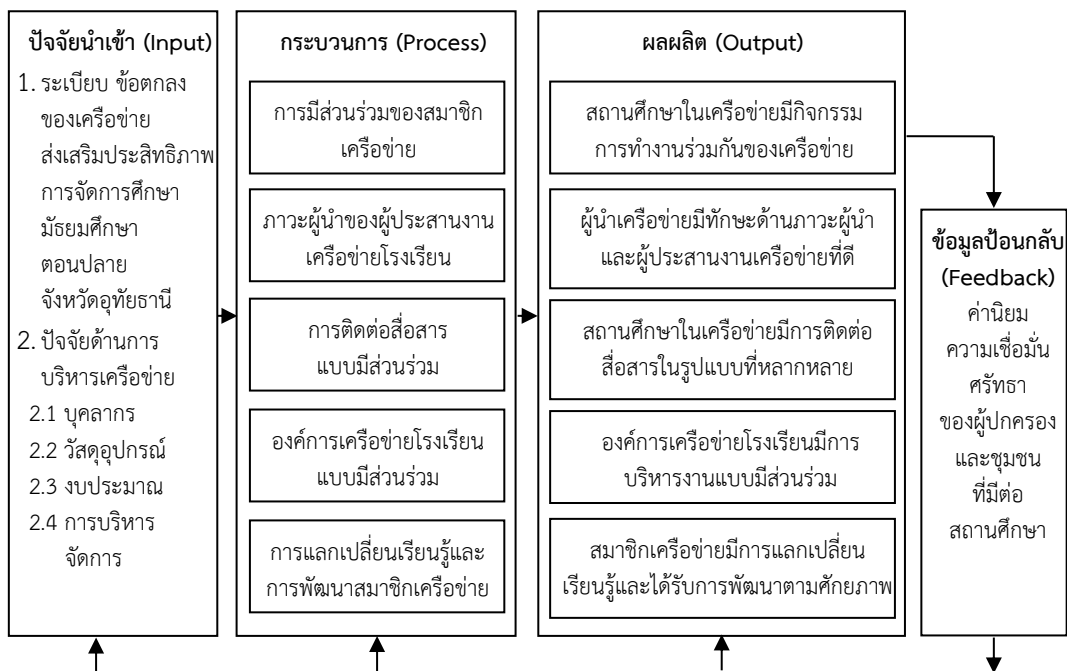
**p<.01 ($t_{(.05,df(120))} = 1.98$, $t_{(.01,df(120))} = 2.62$)

โดยภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วม มีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยี มีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) และโดยภาพรวมมีสภาพที่คาดหวังในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และด้านการเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วม มีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย มีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) และจากผลการทดสอบ t ผลปรากฏว่า ค่า t จากการคำนวณเท่ากับ 12.83 ซึ่งสูงกว่าค่า t ที่จุดวิกฤต ($t_{(.01,df(120))} = 2.62$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่า สภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี มีสภาพที่คาดหวังสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 โดยเรียงลำดับองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายตามสภาพที่คาดหวังได้ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) ด้านการเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วม 3) ด้านการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 4) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียน 5) ด้านบรรยากาศเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 6) ด้านการใช้เทคโนโลยี 7) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 8) ด้านองค์การเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และ 9) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ที่ผ่านการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Discussion) พบว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี เป็นการบริหารงานเชิงระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ดำเนินการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมโดยนำองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมมาดำเนินการร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
การจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี พบว่ารูปแบบมีคุณภาพในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบไปใช้ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.61- 4.76 และผลการประเมินคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี พบว่า คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศจากโรงเรียนทุกโรงเรียนในเครือข่ายมาประกอบการทำ SWOT	4.56	0.67	มากที่สุด
2. รายละเอียดหัวข้อต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ เช่น SWOT วัตถุประสงค์ เป้าหมายโครงการ/ กิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงาน มีความเชื่อมโยงสอดคล้องต่อเนื่องและเป็นระบบ	4.53	0.65	มากที่สุด
3. คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนประกอบด้วยบุคลากรจาก โรงเรียนในเครือข่าย	4.42	0.69	มาก
4. มีการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วม	4.48	0.71	มาก
5. คณะทำงานได้นำผลการประเมินมาวางแผนปรับปรุง/พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของแผนฯ	4.50	0.72	มากที่สุด
6. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเครือข่ายโรงเรียนเกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนในเครือข่าย	4.55	0.69	มากที่สุด
7. การกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมและชัดเจน	4.49	0.67	มาก
8. เครือข่ายโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงานและพัฒนางานอย่างเป็นระบบ	4.60	0.64	มากที่สุด
9. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน	4.53	0.68	มากที่สุด
10. นักเรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรต่างๆและชุมชนของโรงเรียนในเครือข่ายได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน	4.55	0.67	มากที่สุด
11. มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อปรับ/พัฒนาแผนการดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงาน	4.50	0.72	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
12. ผลงานของเครือข่ายโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เครือข่ายโรงเรียนอื่นได้	4.50	0.73	มากที่สุด
13. ในการดำเนินงานมีการติดตามประเมินผลงานทุกขั้นตอน โดยคณะทำงานทุกคนเพื่อรับผิดชอบและรับผลประโยชน์ร่วมกัน	4.52	0.66	มากที่สุด
14. แผนที่ปรับ/พัฒนาแล้ว สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และนำไปสู่ผลสำเร็จได้	4.55	0.66	มากที่สุด
15. สมาชิกทุกคนของโรงเรียนในเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน	4.53	0.64	มากที่สุด
16. ผลงานที่ปรากฏเป็นที่ชื่นชมและยอมรับจากสาธารณชน	4.55	0.67	มากที่สุด
17. มีการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่เครือข่ายโรงเรียนอื่นๆ ตามที่ร้องขอ	4.59	0.59	มากที่สุด
18. การปรับ/พัฒนาแผนงานมีการใช้วิธีการที่หลากหลาย/นวัตกรรมใหม่ที่ไม่ซ้ำกับ แนวดำเนินการเดิม	4.51	0.60	มากที่สุด
19. มีการจัดประชุม สัมมนา ระหว่างเครือข่ายทั้งในและนอกสังกัด	4.49	0.65	มาก
20. มีการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ผลงานของเครือข่ายโรงเรียนให้บุคลากรทุกโรงเรียนในเครือข่ายรวมทั้งสาธารณชนได้รับทราบ	4.48	0.66	มาก
21. ความสำเร็จในการพัฒนางานของเครือข่ายโรงเรียน แสดงถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ต่อเนื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเครือข่ายโรงเรียน	4.52	0.65	มากที่สุด
22. ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจและมีผลดีต่อโรงเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน	4.53	0.67	มากที่สุด
23. เครือข่ายโรงเรียนสามารถเป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ	4.54	0.65	มากที่สุด
24. มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาของเครือข่ายโรงเรียน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน	4.49	0.66	มาก
25. มีการขยายผลผลความสำเร็จของเครือข่ายโรงเรียน เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างเครือข่ายโรงเรียนในสังกัด	4.54	0.67	มากที่สุด
26. มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ สมาชิกปฏิบัติงานในหน้าที่เต็มศักยภาพและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสมาชิกในเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ	4.62	0.66	มากที่สุด
27. มีความเชื่อมโยงระหว่างปัญหา แนวคิด และวิธีพัฒนามาวัตถุประสงค์ของเครือข่าย	4.55	0.64	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
28. มีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนในเครือข่ายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงและให้บริการด้านบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม	4.55	0.67	มากที่สุด
29. การติดตามและประเมินผล นำผลจากการประเมินผล ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.55	0.71	มากที่สุด
30. มีนวัตกรรมที่เป็นขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนนำไปสู่ความสำเร็จที่จะเกิดผลได้จริง	4.55	0.67	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.53	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าในการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ไปใช้ กลุ่มผู้ทดลองใช้รูปแบบมีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ สมาชิกปฏิบัติงานในหน้าที่เต็มศักยภาพและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสมาชิกในเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยบุคลากรจากโรงเรียนในเครือข่าย มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี มีสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพการปฏิบัติงานที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุกา เวียงกลม อัดโคตร และ พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2556) ที่พบว่าการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านทุกประเด็นและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พชรินทร์ จันทาพูน และ ปิยพงษ์ สุมตติกุล (2557) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์กระตุ้นการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ 2) กลยุทธ์พัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ และ 3) กลยุทธ์การประเมินผลและการปรับปรุงงานของเครือข่ายความร่วมมือ

2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ที่มีผลการประเมินคุณภาพในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการ

บริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี เป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 2) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียน 3) การติดต่อ สื่อสารแบบมีส่วนร่วม 4) องค์การเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ที่ว่าองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและการจัดการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล และสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2546) โรงเรียนจะมีเครือข่ายในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการร่วมจัดการศึกษาขึ้นมากมาย รวมทั้งความต้องการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เช่น เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ เครือข่ายองค์กรวิชาชีพ เครือข่ายองค์กรเอกชน เครือข่ายสถานประกอบการ เครือข่ายสถาบันศาสนา เครือข่ายสถาบันสังคมอื่น เครือข่ายบุคคล เครือข่ายครอบครัว เครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งในกิจกรรมของสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ House (1976 pp. 54 – 56) ที่ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ปัจจัยที่มีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การแบ่งปันอำนาจ 2) การแบ่งปันอิทธิพล 3) การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ Anthony (1978 pp. 3 – 5) ที่ว่าลักษณะสำคัญ 3 ประการของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ 1) ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ 2) สิ่งที่น่าสนใจเป็นเรื่องสำคัญ และ 3) มีการแบ่งอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ Sashkin (1982 pp. 110 – 113) กล่าวไว้ 4 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมตั้งเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 4) การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับ Davis and Newstrom (1989 pp. 195 – 196) ที่ว่าองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 5 องค์ประกอบคือ 1) การจัดบรรยากาศ 2) องค์กร 3) ภาวะผู้นำ 4) เทคโนโลยี 5) การส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ Swansburg (1996 pp. 351 – 354) แบ่งองค์ประกอบการบริหารแบบมีองค์ประกอบคือ 1) การไว้วางใจกัน 2) ความผูกพัน 3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบผลงานเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร ดันติยมาศ (2550, น.188 – 199) ได้สรุปว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ 1) กิจกรรมทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์กรเครือข่าย และ 8) บรรยากาศแบบมีส่วนร่วม

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปใช้มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี เกิดจากกระบวนการบริหารที่มีส่วนร่วม มีการดำเนินกิจกรรมที่ทำร่วมกันของสมาชิกในเครือข่ายสหวิทยาเขตโดย

การดำเนินการมีเป้าหมายชัดเจน เป็นรูปธรรม คือ ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541) ที่ได้ให้หลักการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขตที่ว่า การจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต เป็นการกระทำร่วมกันประสานทุกฝ่าย ร่วมแรงร่วมใจ และร่วมป้องกันอย่างเป็นเครือข่าย ดังนั้น งานทุกอย่างร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติจึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารงานเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ควรนำรูปแบบนี้ไปใช้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

2. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารงานเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ควรรวบรวมปัญหาและหาทางแก้ปัญหาการบริหารงานเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยจัดทำเป็นภาพรวมของสังกัด เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการ โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในเรื่องรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะรูปแบบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานีเท่านั้น ควรศึกษาขยายไปยังจังหวัดอื่นๆ เพื่อคุณภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนในเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อการพัฒนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- พัชรินทร์ จันทาพูน, และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 42(1), 81-94.

- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ภริกาญจน์ ไคนุ่นนา. (2006). การบริหารแบบมีส่วนร่วม.(Online). Accessed 10 May 2006 Available from <http://www.thaisouthtoday.com/index.php?>
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์.
- ยุพา เวียงมกล อัดโคตร, และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2556). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 41(3), 38–47.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย . (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ตันติยศ. (2550). รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 – 2549: ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: สกศ.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2547). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา: ระบบเครือข่ายโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- อรรณพ พงษ์วาท. (2545). รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย. (ม.ป.ท.) (อัสสัมชัญ).
- Anthony, W.P. (1978). Participative Management. Manila, Philippines: Addison Wesley Publishing Company.
- Davis, Keith. and John W. Newstrom. (1989). Human Behavior at Work: Organizational. 8th ed. International Student Edition. New York: Mc Graw – Hill Book Company.
- House, R.J. and A.C. Filley, and S. Kerr. (1976). Managerial Process and Organizational Behavior. Illinois: Scott, Foresman and Company.
- Sashkin, M. (1987). A manager's guide to participative management. New York: AMA. Membership Publication Division.
- Swansburg, R. (1996). Management and Leadership for Nurse Management. Boston: Jones and Bartlett.